Ryska lärkar, duoglas, skogsskador och skogspolitik

Tillbaka

Lärken är inte det nya trädslaget som ska rädda skogsbruket, eller så är lärken det! Ger inte mer virke än våra granar, tallar och björkar. Knepigt med avsättningen, knepigt att plantera, älskad av viltet, svårsågat, relativt obeständigt och vrider sig vid torkning. Sågverken jublar inte!

Men. Varmare klimat kan ändra bilden. Våra granar, tallar och björkar kanske inte trivs så bra i en varmare och torrare(?) framtid. Alternativa trädslag kan då bli en försäkring. Lärk och duoglas till exempel.

Framsynt om lärk

Skogsforskaren Ove Martinsson var så framsynt att han, under den tid då man fortfarande kunde resa fritt i Ryssland, reste runt och samlade in frön från lärkbestånd. Från St Petersburg till Kamtjatka. Fröna har sedan blivit tre stora försök på olika platser i Sverige.

När man nu vandrar i försöket norr om Vimmerby, som vi besökte, kan man se tydliga skillnader i överlevnad, tillväxt och kvalitet. En del provenienser är riktigt bra, faktiskt. Skogsförädlaren Bo Karlson, tidigare chef för Skogforsk i Ekebo, guidade och förklarade.

Framsynt även om douglas

Ove Martinssons framsynthet omfattade även duoglas, såld under namnet Duoglas Fir i USA och populärt konstruktionsvirke där. Hög styrka, estetiskt tilltalande, formstabilt, krymper lika mycket på alla ledder, vilket gör att virket sällan slår sig och kan spikas in i konstruktioner direkt från sågramen utan torkning om så behövs. Douglasen behåller, dessutom, tillväxttakten längre än tall och gran.

Ove M. gjorde med douglasen som han gjort med lärken, samlade in kott från skiftande geografiska belägenheter. Östkustprovenienser från olika latituder och inlandsprovenienser i Klippiga Bergen från olika höjdlägen.

Halvsyskonfamiljer för framtida förädling

Han var dessutom så noga att han höll isär från vilka träd (både för lärk och duoglas) han samlat kottarna, under klängning, plantodling och försöksutläggning. Det gör, enligt Bo Karlsson, att vi i Sverige har ett unikt material för framtida förädling, halvsyskonfamiljer från geografiskt vitt skilda lokaler, bland vilka man kan välja individer för korsning och fortsatt förädling om/när klimatförändringarna knackar på.

Skogsskador

Efter lunchen fick vi av Johanna Witzell, professor på skador och sjukdomar på skog vid Linnéuniversitetet reda på att det inte bara är frid och fröjd med nya trädslag. Nya arter kan föra med sig nya skadegörare som i sämsta fall sprider sig till inhemska arter.

För att hålla det kort: Ju mer som planteras av nya arter och ju större bestånd, desto större risker för skador.

Skogsutredningen

Så, det alla väntat på, den senaste skogsutredningen, presenterad av utredningens sekreterare, Göran Örlander. Efter all turbulens om skog, skogbruk, naturvård, hyggen, inte hyggen, gödsling, hackspettar, lavskrikor, avverkningsförbud mm, levererar utredningen skogsbrukets

önskelista inför framtiden. Några axplock:

Skogsutredningens sekreterare, Göran Örlander presenterade utredninen.

-Att främja ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk, öka skoglig tillväxt och råvarutillgång, samt skapa jobb och tillväxt.
(forts. nästa sida)
-Skogsbruk ska bara lyda under en (utökad) lagstiftning, Skogsvårdslagen (SVL). Miljöbalken (MB) får maka på sig.
-Äganderätten ska stärkas.
-Alla krav och intrång från myndigheter ska ersättas fullt ut.
-Naturreservat där anledningen till reservatsbildningen försvunnit (hackspetten flyttade) ska kunna backas tillbaka till vanlig skogsmark.
-Ökad virkesproduktion med möjligheter att använda fler främmande trädslag (duoglas?!) och ökad gödsling.
-Ett bättre klimatmått på skogens nytta för klimatet (trä istället för betong spar koldioxid).

Hinner förslagen genom riksdagen?

Just nu arbetas för fullt med att få fram skarpa förslag/propositioner för riksdagen att rösta om. Framtiden får utvisa när nästa skogsutredning kommer. Vinner oppositionen nästa val dröjer det drygt ett år, annars tar det längre tid.

Torgny Bergström
torgny@torgny.se

Hacket i tillväxtkurvan

Tillväxten i Sveriges skogar har minskat enligt Riksskogstaxeringen. Spekulationerna över orsakerna är många och pekar ut torrt väder, granbarkborrar, ekologisk systemkollaps, överavverkning mm som orsaken. Fenomenet var uppe till kort diskussion under exkursionen den 30/9, Skogsutredningsdelen. Här kommer min förklaring!

I slutet av 1990-talet arbetade jag på Svenska Skogsplantor. Vi (Gunnar Delfin) konstaterade då, att på några år hade produktionen av skogsplantor (tall, gran, björk, ek, bok etc) i Sverige minskat med ca 200 miljoner plantor per år (officiell skogsstatistik). Som alltså saknades och aldrig planterades. Av någon anledning.

Vi spekulerade över anledningen och ansåg att 1991(?) års skogspolitik låg bakom. Där gav man ökad frihet åt de privata skogsägarna hur man skulle sköta föryngringar, vilket i sin tur ledde till att Skogsvårdsstyrelserna (”vård” var faktiskt med i namnet på den tiden) sänkte kraven i sina återväxttaxeringar. Löv = björk tilläts i större omfattning som huvudplantor. Till och med stubbskottsbjörk. Självsådd och sådd blev modeord.

Skogsägarna reagerade med glesare förband; Det kommer ju alltid björk. Många skogsägare planterade inte alls i förhoppning om självföryngring, ofta på olämpliga marker. Och. Skogsvårdsstyrelserna var ju som sagt förlåtande.

De skogarna är idag i trettio- till tretiofemårsåldern, dvs i den ålder då tillväxten är som starkast. Men. Eftersom slutenheten är sämre än tidigare skogar och lövandelen är högre blir tillväxten i kubikmeter lägre än tidigare skogar. Ett litet kapital växer som bekant långsammare än ett stort. Skogspolitik påverkar verkligheten. 200 miljoner plantor per år saknades då. Miljontals skogskubikmeter idag.

Det var min teori. Vederlägg den gärna!
Torgny Bergström

Får hyggen tågen att spåra ur?

Miljövänstern har snabbt huggit på att hyggen ökar risken för störtfloder och skred vid häftiga regn. Skogen”suger” upp nederbörden, vilket inte hyggen skulle göra.

Hur ligger det till med detta?

Man kan ju göra några enkla överslag och se om det är hyggena, eller underdimensionerade vägtrummor som får väg- och järnvägsbankar att spolas bort.

Antag, för enkelhetens skull, att det regnar 100 mm (=1000 kubikmeter vatten per hektar) på två timmar (som vid Höga Kusten tidigare i år). Är området täkt av skog, fastnar en del av regnet i trädkronorna (interception). Mer om det är duggregn, mindre om det är slagregn. Mätningar pekar mot ett normalvärde på ca 5 procents interception, eventuellt ngt mer. Låt oss säga att 10 % (=100 kubikmeter, eller 10 mm) ”fastnar” i trädkronorna. Kvar blir då 900 kubikmeter per hektar eller 90 mm.

Växande skog förbrukar, ”suger upp” vatten. Det anses att en stor björk kan suga upp/avdunsta upp till 300 liter under en varm sommardag/dygn. Anta att det finns 600 träd per hektar (lite mer än 4 meter mellan träden). Då suger de upp 600x300/24=7500 liter per hektar och timme (7,5 kubikmeter), på två timmar 15 kubikmeter. Mindre på natten och mer på dagen.

Drar vi det från de 900 kubikmetrarna regn per hektar (90 mm) som nådde marken på två timmar har vi 885 kubikmeter vatten per hektar, eller utryckt i mm, 88,5 mm kvar (88,5 % av ursprungsnederbörden), som rinner ner mot vägbankarna eller järnvägsbankarna. Då krävs det ganska stora och oblockerade vägtrummor för att allt vatten ska ta sig igenom utan att översvämma vägen.

Visst, avrinningen blir mindre på skogstäkt mark, men inte så himla mycket och hjälper bara lite när 100-årsregnet faller. Då hjälper bara överdimensionerade vägtrummor.
Torgny Bergström

1 kubikmeter = 1000 liter
1 hektar 100x100 meter = 10 000 kvadratmeter (2 fotbollsplaner, ca).

Tillbaka